

Список бібліографічних посилань

1. Задорожний Г. В. Духовно-ноосферно-устойчивое хозяйственное развитие как стратегический вектор возрождения украинского общества. Харьков : ВННОО им. В. И. Вернадского, 2015. 107 с.
2. Задорожний Г. В. Человекомерный вектор кардинального обновления методологии экономической науки: от политической экономии через философию хозяйства к глобалистике (к 400-летию политической экономии). Харьков : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2015. 39 с.
3. Лекторский В. А. Возможны ли науки о человеке? *Вопросы философии*. 2015. № 5. С. 3–15.
4. Батурин В. К. Экономика как разрушенная философия. *Развитие и экономика*. 2013. № 6. С. 166–171.
5. Базилевич В. Д., Ильин В. В. Метафизика экономики: возможности необходимого. *Философия хозяйства*. 2009. № 6. С. 97–104.
6. Борзова Е. П. Триадология. СПб. : СПбКО, 2013. 580 с.
7. Гончарова В. А. Сущностные силы личности как определяющие детерминанты новой экономической парадигмы. *Молодий вчений*. 2016. № 1 (28), ч. 1. С. 48–51.

Одержано 01.11.2018

УДК 330.1(477)

Олена Павлівна ГУЗЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
Донецького юридичного інституту МВС України;

Тетяна Володимирівна ХАЙЛОВА,

кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
Донецького юридичного інституту МВС України

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ РЕГУЛЬОВАНОГО РИНКУ

Питання економічної безпеки охоплює інтереси багатьох країн. Водночас і проблема забезпечення економічної безпеки України набуває нового суттєвого змісту. Для створення ефективного механізму запобігання негативним наслідкам глобалізації та їх нейтралізації необхідним є визначення основних загроз економічній безпеці України. Проте вирішення даного питання має охопити теоретико-методологічний аспект, який надасть можливість більш предметно розглянути сутнісну характеристику економічної безпеки с позиції понятійної категорії. Така теза ґрунтується на тому, що більшість науковців звертаються до економічної безпеки в контексті певних загроз розвитку суспільства с позиції дослідження. Ми вважаємо, що поняття економічної безпеки країни не може мати чітко визначених меж так, як Україна знаходиться в стадії регульованої ринкової економіки, а як наслідок, потерпає від постійних коливань в питаннях розвитку макроекономічного та мікроекономічного рівнів.

Чисельні наукові праці засвідчили, що проблема економічної безпеки в умовах регульованого ринку не втрачає своєї актуальності, а лише загострюється. Осучаснення вже існуючих наукових напрацювань на думку авторів надасть можливість визначити більш реалістичне коло проблем породжених певними загрозами економічної безпеки.

Серед науковців, які переймалися проблемою економічної безпеки можна відмітити О. В. Левчук [1], В. Г. Андрійчук [2], О. Б. Жихор та О. І. Барановського [3], Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха [4], М. М. Єрмошенко, К. С. Горячева [5] та інші. Зазначені науковці доволі змістовно виклали в дослідженнях проблематичний аспект з безпеки, проте не зазначили рольові та правові зміни, що викликані глобалізаційними процесами в сучасному суспільстві. Ми вважаємо, що в Україні повинна запрацювати програма зниження економічних загроз, яка за основу матиме нову платформу економічної безпеки. Саме ця частина існуючих досліджень в контексті економічної безпеки потребує більше уваги та проведення додаткових досліджень.

На першому етапі ми пропонуємо визначити зміст понятійної категорії «економічна безпека» спираючись на вже існуючі наукові позиції проте із врахуванням сучасних коливань в соціально-економічному житті суспільства. Такий підхід витікає з того, що в сучасній Україні присутні умови для прогресуючого зростання чисельності та різноманіття економічних злочинів у всіх сферах життя суспільства. Ці умови продовжують розмежування суспільства, падіння економіки, зростання залежності від зовнішніх факторів – міжнародних фінансових організацій та політичних рішень урядів інших країн, у внутрішній економічній політиці – не стабільність уряду України забезпечити проведення необхідних реформ, так і в рамках його власних програм, зростання соціальної напруженості.

Дослідженнями доведено, що послаблення державних інститутів, перетворення в правоохоронних органах супроводжуються зростанням злочинів, особливо в економічній сфері, найбільш частим різновидами яких являються безконтрольне вивезення за рубіж цінної сировини, ухилення від сплати податків, корупція, продаж відомостей про новітні технології, перспективних наукових досліджень, які складають державну таємницю. Ці і ряд інших злочинів класифікується як, по-перше, економічні злочини, а по-друге злочини проти конституційного ладу і безпеки держави.

Відомо економічна безпека держави є однією з головних складових національної безпеки України, що і обумовлює актуальність обраного дослідження. Доведено, що економічна безпека держави значною мірою залежить від організації економічної безпеки суб'єктів господарської діяльності, що може бути визначена як стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємств і відображена в оптимальних значеннях фінансових та бухгалтерських показників.

Як вважає О. В. Тимошенко [6] визначення поняття «економічна безпека» має важливе значення для коректного формування державної політики в економічній сфері загалом, на сьогодні як в Україні, так і за її межами відсутнє єдине розуміння щодо визначення цієї категорії. Адже саме поняття «економічна безпека» належить до числа тих, які з одного боку, всім інтуїтивно зрозумілі, а з другого – важко визначаються в досить коректній та вичерпній формі.

Зокрема, у своїй праці вітчизняні науковці, а саме З. С. Варналій, Д. Д. Буркальцева та О. С. Наєнко [7] пропонують дати наступне визначення понятійній категорії «економічна безпека»: сукупність умов, що забезпечують незалежність національної економіки, її стабільність і стійкість, здатність до постійного відновлення і самовдосконалення, здатність економіки забезпечувати ефективне задоволення ендогенних та екзогенних суспільних потреб. В свою чергу Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха [4] визначають зазначену категорію, як багатогранну категорію, що відображає соціально-економічне явище і розглядається як мотив і мета функціонування макросистем; стан економіки, за якого забезпечується досягнення сукупного вектора інтересів структурних елементів макросистеми; якісна характеристика економічної системи, яка дає змогу оцінити її життєздатність у різних умовах (мирний чи військовий стан, природне стихійне лихо і техногенні катастрофи, соціальні збурення); результат діяльності – стан захищеності або незахищеності за визначеною шкалою рівнів безпеки; спроможність інституцій створити механізми реалізації та захисту інтересів економічних суб'єктів.

За результатами досліджень доведено, що у більшості випадків сутнісна характеристика понятійної категорії «економічна безпека» має доволі поверхневий характер. Ми вважаємо, що дану категорію варто розглядати як оціночний апарат економічних загроз в соціально-економічних важелях розвитку суспільства, яке обрало шлях регульованої ринкової економіки.

Враховуючи вище викладене автори зазначають, що проведені дослідження надали змогу уточнити змістовність понятійної категорії «економічна безпека» та на цій основі визначити перспективність наступних досліджень в контексті розробки принципів адаптації механізму економічної безпеки країни в умовах регульованого ринку.

Список бібліографічних посилань

1. Левчук О. В. Економічна безпека України в контексті глобалізаційних викликів. *Вісник Мукачівського державного університету*. 2017. Вип. № 8. С. 59–64.

2. Андрійчук В. Г. Економічна безпека України: стан, критерії виміру та превентивні заходи її зміцнення. *Економіка, фінанси, право*. 2013. № 6. С. 12–17.

3. Економічна безпека : підручник / за ред. О. Б. Жихор, О. І. Барановського. Київ : УБС НБУ, 2015. 467 с.

4. Шевченко Л. С., Гриценко О. А., Макуха С. М. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування : монографія. Харків : Право, 2009. 310 с.

5. Єрмошенко М. М., Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : монографія. Київ : НАУ, 2010. 232 с.

6. Тимошенко О. В. Економічна безпека у системі науки про економіку: основні наукові школи. *Економічний простір*. 2015. № 104. С. 5–19.

7. Варналій З. С., Буркальцева Д. Д., Наєнко О. С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення : монографія / за заг. ред. З. С. Варналія. Київ : Знання України, 2011. 299 с.

Одержано 24.10.2018

УДК 658.012.12

Андрій Сергійович ДЯДІН,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДІАГНОСТИКО-ПРОГНОСТИЧНА ФУНКЦІЯ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ

Поглиблення науково-теоретичного й практичного підходів до пізнання об'єктивної природи кризових процесів і формування інструментально-технологічних основ антикризового фінансового менеджменту дозволяють нам визначитися з тим, що для налагодження системи антикризових заходів слід ідентифікувати і реалізувати передумови своєчасного виявлення раптових, швидкоплинних і потенційно несподіваних змін, створити ефективні механізми прогнозування й діагностики криз суб'єкта, домогтися швидкої відповідної реакції на очікувані критичні зміни й налагодити належний контроль за здійсненням контрзаходів.

Незважаючи на значення діагностики для антикризового управління в сучасних умовах це поняття практично не розроблене [1]. Сучасній економічній літературі часто його ототожнюють із поняттям фінансового аналізу [2–5]. І аналіз, і діагностика є інструментами пізнання у фундаментальних і прикладних дослідженнях. Прийнято вважати, що аналіз первинний як інструмент пізнання, універсальний для всіх галузей знань, успішно вирішує основні завдання там, де суспільство недостатньо розвинене для критичної оцінки й прийняття рішень. Аналіз являє собою процедуру уявного, а також часто й реального розчленовування об'єкта або явища на частині. Залежно від характеру досліджуваного об'єкта, складності його структури, рівня абстракції використовуваних пізнавальних процедур і способів їхньої реалізації аналіз виступає в різних формах, будучи часто синонімом дослідження, як у природних, так і суспільних науках (хімічний аналіз, математичний аналіз, фінансовий аналіз тощо).

Тоді як діагностика, у нашому розумінні, – процес розпізнавання стану системи, симптомів, ознак і природи кризи, постановки діагнозу й прийняття рішень, щодо підтримання системи в дієздатному стані.

На наш погляд, найбільш прийнятні результати системи контролю за різними сферами діяльності суб'єкта господарювання дає систематична оперативно-попереджувальна діагностика фінансового стану компанії. З одного боку, формально фінанси є тільки одним аспектом діяльності компанії, але, з іншого боку, стабільний і потужний фінансовий потік є підсумковим еквівалентом оцінки всіх бізнес-процесів. Абсолютно кожний аспект підприємницької діяльності відбивається на фінансовому стані компанії, що формує якийсь узагальнюючий результат діяльності.

Діагностика фінансового стану підприємства часто показує, що окремі показники перевищують свої нормативні значення, інші – нижче норми. Стан, коли, всі традиційні